

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta, asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä ja eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 77/2016 vp)

- **vastine talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden huomautuksiin**

Oikeusministeriö lausuu vastineena talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden huomautusten johdosta seuraavan.

Korkolattia asuntoluotoissa (1. lakiehdotuksen 7 a luvun 31 §:n 2 momentti)

Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry vastustavat esityksessä luotonantajalle annettua mahdollisuutta asuntoluotoissa asettaa korkolattia ilman, että kuluttajan suojaksi asetetaan korkokatto. Hallituksen esitystä kannattavat **Finanssivalvonta ja Finanssialan Keskusliitto. OP Ryhmä** katsoo, että ehdotetun säännöksen tulisi koskea asuntoluottojen lisäksi myös muita kuluttajaluottoja.

Oikeusministeriö. Esityksessä ehdotetaan, että asuntoluotoissa luotonantaja saisi periä luoton marginaalin myös silloin, kun viitekorko on negatiivinen, jos tästä on luottosopimuksessa sovittu. Työryhmän mietinnön perustelujen mukaan tämä ei olisi ollut mahdollista. Jatkovalmistelussa esitystä muutettiin tältä osin, koska mietinnössä esitetty tulkinta olisi voinut osaltaan johtaa asuntoluottojen marginaalien kohoamiseen ja talletuksiin jälleenrahoituksessaan turvautuvien pienten pankkien aseman heikentymiseen ja sen myötä kilpailun vähentymiseen asuntoluottomarkkinoilla. Vaikka esitetystä tulkinnasta olisi ollut etuja yksittäisille kuluttajille, on arvioitu, että viime kädessä haitalliset vaikutukset asuntoluottomarkkinoiden toiminnalle olisivat kuluttajien yksittäistapauksissa saamia hyötyjä suuremmat (HE 77/2016 vp, s. 42).

Muiden kuluttajaluottojen osalta ei ole painavia syitä esittää ehdotetun kaltaista säännöstä. Ehdotettu laajennus voisi olla myös ristiriidassa mak-

supalveludirektiivin 2007/64/EY 44 artiklan 3 kohdan kanssa, jossa edellytetään, että koron muutokset on toteuttava tasapuolisesti.

→ Esitystä ei ole perusteltua muuttaa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteri- ja valvontaviranomaisena (3. lakiehdotuksen 3 ja 14 §)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että Finanssivalvonnan tulisi toimia eräitä luotonantajia ja luotonvälittäjiä koskevan lakiehdotuksen mukaisena rekisteri- ja valvontaviranomaisena eikä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kuten esityksessä ehdotetaan. Perusteluna aluehallintovirasto viittaa siihen, että valvonta olisi uskottavaa ja tehokasta, kun valvontaviranomaisena toimisi rahoitusalan asiantuntijavirasto. Aluehallintovirasto viittaa myös siihen, että Finanssivalvonta toimii esityksen 2. lakiehdotuksen mukaisena rekisteri- ja valvontaviranomaisena, minkä lisäksi joukkorahoituslakiehdotuksen (HE 46/2016 vp) mukaisena rekisteri- ja valvontaviranomaisena toimii Finanssivalvonta. **Finanssivalvonta** vastustaa siirtoa katsoen muun muassa, että sen tulee valvontatoiminnassaan keskittyä rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta merkittäviin toimijoihin.

Oikeusministeriö. Etelä-Suomen aluehallintovirasto toimii nykyisin eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain (747/2010) mukaisena rekisteri- ja valvontaviranomaisena. Esitystä valmisteltaessa on harkittu, että uuden luotonantajia ja vertaislainanvälittäjiä koskevan lain mukaisena valvontaviranomaisena toimisi Finanssivalvonta. Tehokkuussyyt saataisivat sinänsä puoltaa nykyistä suurempaa tehtävien keskittämistä Finanssivalvonnalle. Toisaalta nykyisen mallin toimivuudessa ei ole ilmennyt merkittäviä ongelmia. Rekisteri- ja valvontaviranomastehtävien siirtäminen Finanssivalvonnalle ei olisi tarkoituksenmukaista ainakaan tässä vaiheessa, kun joukkorahoitus- ja vertaislainamarkkinat ovat vasta kehitymässä, eivätkä myöskään EU:n mahdolliset lainsäädäntötoimet ole tiedossa. (HE 77/2016 vp, s. 34)

→ Esitystä ei ole perusteltua muuttaa.

Asiantuntijakuulemisessa esiintuodut eräät muut seikat

OP Ryhmä toteaa, että esityksen perusteluihin tulisi palauttaa maininta siitä, että luotonantaja ei voi missään olosuhteissa joutua velallisen asemaan suhteessa kuluttajaan.

Oikeusministeriö. Esityksen jatkovalmistelussa 1. lakiehdotuksen 7 luvun 24 §:n 1 momentin sanamuotoa on muutettu siten, että säännös koskee luotosta nimenomaan kuluttajan maksettavaksi tulevaa korkoa. Tarkistettuna säännöksen perusteella on yksiselitteistä, että luotonantajalle ei voi syntyä velvollisuutta maksaa korkoa kuluttajalle luottosuhteen johdosta.

➔ Esitystä ei ole perusteltua muuttaa.

Suomen Asiakastieto Oy esittää, että luottotietolain (527/2007) 14 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti, jolla rinnastettaisiin vertaislainat kuluttajaluottoihin silloin, kun luoton kuluttajalle välittää elinkeinonharjoittaja luoton myöntäjän asiamiehenä.

Oikeusministeriö. Suomen Asiakastiedon ehdottamaa muutosta luottotietolakiin harkittiin esityksen jatkovalmistelussa. Ehdotuksen toteuttaminen edellyttäisi laaja-alaisempaa luottotietolain läpikäyntiä kuin pelkän yhden yksittäisen pykälän avaamista ottaen huomioon muun muassa se, että vertaislainoissa toisin kuin kulutusluotoissa tavanomaista on, että yhden velallisen ottamassa vertaislainassa on jopa satoja velkojia sen johdosta, että sijoittajan vertaislainanvälittäjän kautta sijoittama summa hajautetaan luottoriskin vähentämiseksi. Luottotietolain laaja-alainen läpikäynti ei ollut mahdollista käytettävissä olleessa tiukassa aikataulussa.

Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vertaislainoihin liittyvät maksulaiminlyönnit eivät jää kokonaan rekisteröimättä maksuhäiriöinä, vaikka Suomen Asiakastieto Oy:n tekemää ehdotusta ei toteuteta. Henkilölle tulee maksuhäiriömerkintä muun muassa kaikenlaisista velkaa koskevan velkomustuomion perusteella.

➔ Esitystä ei ole perusteltua muuttaa.

Sääntelyn voimaantulo

Finanssialan Keskusliitto ja OP Ryhmä kiinnittävät huomiota siihen, että luotonantajille on turvattava riittävä siirtymäaika varautua uuteen sääntelyyn. Finanssialan Keskusliitto katsoo, että talousvaliokunnan mietinnössä tulee ottaa kantaa suunniteltuun voimaantuloaikatauluun ja että uutta sääntelyä tulisi soveltaa aikaisintaan 2.1.2017 alkaen.

Oikeusministeriö. Ottaen huomioon hallituksen esityksen antamisen viivästyminen on perusteltua, että uuden sääntelyn voimaantuloa myöhennetään aiemmin suunnitellusta. Toisaalta on huomattava, että direktiivin täytäntöönpanon määräaika on umpeutunut jo kuukausia sitten. Jos talousvaliokunnan mietintö annetaan ja sääntelyn lopullinen sisältö siten tosiasiallisesti varmistuu ennen eduskunnan kesätaukoa, uusi sääntely voidaan oikeusministeriön näkemyksen mukaan saattaa voimaan marraskuun 2016 alusta lukien. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan ei ole aihetta poiketa normaalista järjestyksestä, jossa säännösten voimaantulosta päätetään lopullisesti lakien vahvistamisen yhteydessä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että 1. lakiehdotuksen osalta ainakin 7 luvun 23 §:n 1 momenttia ja 7 a luvun 20 §:n 1 momentin toista virkettä tulisi soveltaa myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin. Ensimmäisessä säännöksessä on kysymys kuluttajan oikeudesta saada pyynnöstä lyhennystaulukko sopimussuhteen kuluessa. Toi-

sessä säännöksessä on kyse laskelmasta, joka tulee toimittaa kuluttajalle, jos tältä vaaditaan korvaus luoton ennenaikaisen takaisinmaksun tilanteessa.

Oikeusministeriö. Esityksen mukaan ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan aikaisempia säännöksiä kaikilta osin. Tätä on pidettävä lainsoveltajien kannalta selkeänä. Oikeusministeriö ei katso olevan painavia perusteita poiketa tästä ratkaisusta myöskään Kilpailu- ja kuluttajaviraston esiintuomien säännösten osalta. Jo voimassaolevan kuluttajansuojalain 7 luvun 23 §:n 1 momentin nojalla kuluttajalla on oikeus saada lyhennystaulukko, mutta toisin kuin ehdotuksen nojalla luotonantajalla on asuntoluotoissa oikeus saada kohtuullinen korvaus lyhennystaulukon antamisesta aiheutuvista kustannuksista, jos kuluttaja pyytää lyhennystaulukon useammin kuin kerran vuodessa. Laskelman toimittamista ennenaikaisen takaisinmaksuoikeuden johdosta vaadittavasta korvauksesta edellytetään puolestaan jo nykyisin Finanssivalvonnan Määräyksissä ja ohjeissa 4/2011.

➔ Esitystä ei ole perusteltua muuttaa.